

Ключевые слова: теоретико-практический аспект, наука, инновации, высокотехнологическая сфера, приоритетные направления, основные принципы, стратегия.

Burlaka V.G.

Candidate of economic sciences, Senior Researcher, State Organization «Institute for Economics and Forecasting, Ukrainian National Academy of Sciences»

DEFINING PRIORITY GUIDELINES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND INNOVATIONS IN THE HIGH TECH SECTOR: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECT

The article studies the theoretical and practical aspect of the foreign experience of defining priority guidelines of the development of science and innovations in the high tech sector. As a result of the investigation, on the example of the French normative legal document on «National strategy of science and innovations for 2009-2012» (Stratégie nationale de recherche et d'innovation pour la période 2009-2012), the author makes conclusions as to the priority guidelines of research, which are a foundation for the distribution of the state budget and programming topical researches in France.

Keywords: theoretical and practical aspects, science, innovations, high tech sector, priority guidelines, main principles, strategy.

Гавриш О.А.

д.т.н. НТУУ «КПІ»

Круш Н.П.

аспірант НТУУ «КПІ»

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР

У статті проаналізовано сутність інноваційної діяльності, визначено характерні риси управління інноваційною діяльністю та розкрито особливості управління інноваційною діяльністю корпоративних структур в сучасних умовах.

Ключові слова: інноваційна діяльність підприємства, інновації, інноваційний процес.

Вступ. Сучасне економічне зростання підприємств характеризується переходом до безперервного інноваційного процесу. Зростання виробництва і сучасні вимоги до якості виробництва товарів і послуг вирішальним чином залежать від інновацій, які дозволяють компаніям займати лідируючі позиції

на ринку. У зв'язку з цим, інновації стають ключовим стратегічним параметром розвитку і додатковою вартістю будь-якого підприємства.

У період активізації процесів об'єднання корпоративного бізнесу як одного із ефективних методів виходу із кризи особливо актуальною стає проблема управління інноваційною діяльністю корпоративних структур, так як, здатність підприємства-інноватора акумулювати кошти для реалізації інноваційної діяльності істотно впливає на швидкість виведення на ринок нової продукції, а також на їх комерційний успіх. Однак не кожне підприємство має достатній потенціал та кошти для реалізації свого задуму в інноваційній діяльності. Тому у переважній більшості діяльністю з виробництва і просування на ринок нових товарів займаються саме корпоративні структури, великі підприємства, в яких виділяється фінансування, що забезпечує високу економічну віддачу від інноваційної діяльності та забезпечує підприємству високу норму прибутковості.

Дослідженням концепції управління інноваційною діяльністю підприємств займалися такі вчені як С.М. Ілляшенко, П.П. Микитюк, І.Т. Балабанов, М.П. Денисенко, О.І.Волков, Л.І.Федулова, В.О.Василенко, І.А.Павленко, В.І. Ландик, Ф.Янсен, Г.Менш, які внесли значний вклад у формування теорії управління інноваційною діяльністю.

В той же час, не применшуючи значення вказаних досліджень, слід відзначити, що проблеми управління інноваційною діяльністю корпоративних структур залишаються мало дослідженими та дискусійними. Серед основних проблемних питань варто відзначити: відсутність єдиного підходу до розуміння сутності і функціональної ролі корпоративних структур у соціально-економічній системі, обмеженість розуміння специфіки і напрямів удосконалення процесу управління інноваційною діяльністю корпоративного бізнесу. Все це у період, коли в межах розвинених економік на основі корпоративного бізнесу створюють національні інноваційні системи, здійснюють перехід до економіки знань, інноваційної економіки, вимагає глибокого аналізу, теоретичного обґрунтування та практичного вирішення зазначеного кола проблем.

Постановка задачі. Проаналізувати сутність інноваційної діяльності; визначити підходи до управління інноваційною діяльністю; розкрити особливості управління інноваційною діяльністю корпоративних структур.

Результати дослідження. Інноваційна діяльність в загальному її розумінні означає процес створення, впровадження та поширення інновацій. [1, с.12]. А сама інновація - це кінцевий результат діяльності із створення і використання нововведень, втілених у вигляді удосконалених чи нових товарів (виробів чи послуг), технологій їх виробництва, методів управління на всіх стадіях виробництва і збуту товарі, що сприяють розвитку і підвищенню ефективності функціонування підприємств, які їх використовують [2, с.12].

Така складність і різноманітність ознак, притаманних інноваціям (новизна, швидкість змін, економічна ефективність, соціальні наслідки,

цілеспрямованість, адаптивність, циклічність, та ін.), особливо з огляду на їх ключову роль у процесі забезпечення сталого економічного зростання і розвитку, переходу до моделей ощадливого використання обмежених економічних ресурсів, зміни пріоритетів конкурентної політики вимагає глибокого дослідження особливостей управління інноваційною діяльністю та рухом її кінцевого продукту – інновації.

Аналіз останніх публікацій свідчить, що під управлінням інноваційною діяльністю розуміють сукупність економічних, організаційних, правових та інших методів і способів, які об'єктивно обумовлюють необхідність використання всіх форм економічних відносин, що складаються між виробниками і споживачами нововведень з приводу їх створення, виробництва і експлуатації [3].

Проте, більш детальний аналіз основних економічних та правових концепцій, напрямів і підходів (системного, комплексно-процесного, випереджально-інвестиційного, результативно-продуктового, комплексного, системно-функціонального та ін.) до розуміння сутності основних складових інноваційної діяльності, її суб'єктів та об'єктів, елементів та взаємозв'язків управлінського процесу дає можливість визначити, що як сама інноваційна діяльність, так і процес управління нею виступають складними динамічними системами інноваційного процесу ринкового типу з притаманними їм механізмами прояву, функціонування та розвитку.

Так, зокрема, як система управління інноваційною діяльністю включає два основних елементи – це суб'єкт і об'єкт управління, які взаємодіють через відповідні механізми управління. А самі дії механізму управління інноваційною діяльністю полягають в тому, що в процесі управління керуюча система (суб'єкт управління), ґрунтуючись на об'єктивно існуючих принципах, впливає різними методами на керовану систему (об'єкт управління - інноваційну діяльність) з тим, щоб забезпечити виконання поставленої мети.

Взаємодія об'єкту і суб'єкту інноваційної діяльності формує так званий інноваційний процес, реалізація якого характеризується трансформацією ідей у конкретні інноваційні продукти. Увесь означений процес характеризується управлінським впливом на усі або окремі складові. Тобто процес трансформації інформації у нововведення здійснюється завдяки суб'єктам управління інноваційної діяльності та об'єктам управління інноваційною діяльністю.

Законодавчо визначено, що суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути фізичні й юридичні особи України, фізичні і юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів [4].

Об'єктами інноваційної діяльності є: інноваційні програми та проекти; нові знання та інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси;

інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери; сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки; товарна продукція; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції [5].

Грунтовний аналіз специфіки суб'єктів інноваційної діяльності і тих об'єктів, у реалізації яких вони беруть безпосередню участь (академічні наукові установи, малий і середній бізнес, корпорації), дає підстави стверджувати, що найбільшою складністю участі у процесі інноваційної діяльності і, відповідно, управління нею характерне для корпоративних структур бізнесу. Ця складність, в першу чергу, проявляється у тому, що на відміну від інших суб'єктів, вони здатні «покривати» увесь інноваційний процес: від ідеї до її впровадження, включаючи проміжні етапи (фінансування, маркетингового забезпечення, проектування, комплектування, випробування та ін.) [6].

У розвинених країнах світу управління інноваційною діяльністю корпоративних структур умовно можна визначити через такі блоки: вхід (інформація), вихід (нововведення), процес управління інноваційною діяльністю (рис. 1.) [7, с. 46].

Тут ефективно управління інноваційною діяльністю розуміється як доцільність співпраці керуючої системи та керованої системи і передбачає виконання усією сукупністю учасників корпоративної структури виконання певних функцій: прогнозування (розроблення прогнозів науково-технічного розвитку на тривалу перспективу), планування (обґрунтування та вибір основних напрямів інноваційної діяльності відповідно до прийнятих прогнозів та цілей розвитку, потенційних можливостей, інноваційного потенціалу фірми, попиту ринку), організація (забезпечення виконання планових завдань і об'єднання працівників, які спільно реалізують інноваційні плани, програми, проекти на основі відповідних правил і процедур), мотивування (спонукання працівників до зацікавленості у результатах своєї праці зі створення та реалізації інновацій), контроль (перевірка організації інноваційного процесу, плану виконання створення новинок та реалізації інновацій), орієнтуючись на них, здійснюється діяльність відповідних підрозділів.

Сам процес управління реалізується одночасно на стратегічному та оперативному рівнях.

Стратегічне управління – полягає у прогнозуванні глобальних змін в економічній ситуації та пошуку і реалізації масштабних інноваційних проєктів, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування і розвитку підприємства у тривалій перспективі, де інноваційна стратегія визначається двома важливими складовими: обсягом і характером її ресурсів;

ринковою позицією і загальногосподарською стратегією. І, як показують численні дослідження основними стратегічними цілями є: обсяги продажу, темпи зростання, частка ринку та прибуток [6, с.280].

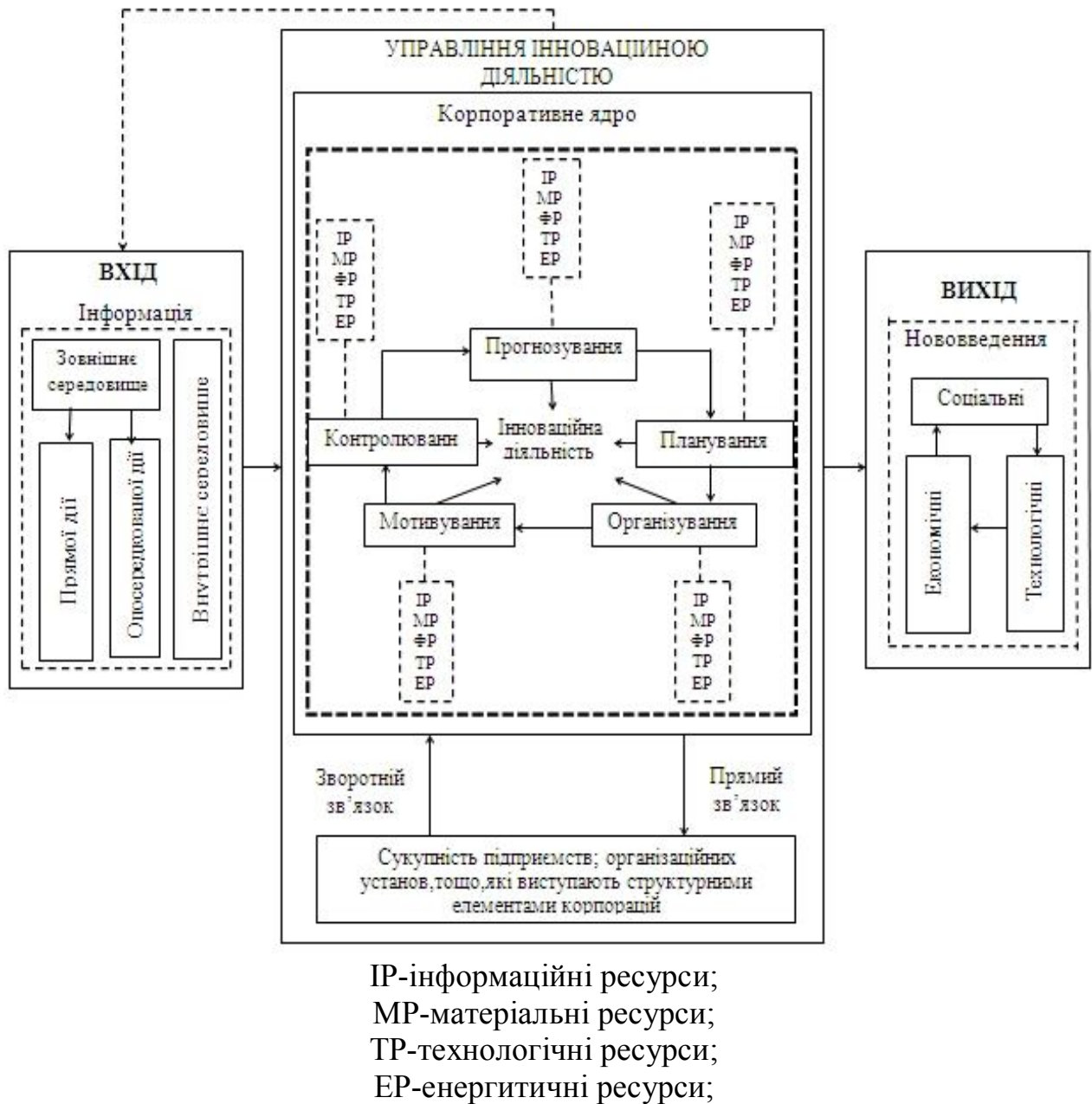

Рис.1 Схема управління інноваційною діяльністю

Оперативне управління – полягає у вивченні економічних, організаційно-управлінських, соціально-психологічних факторів, що впливають на здатність підприємства здійснювати інноваційну діяльність, розробленні ефективних організаційно-економічних форм організування інноваційної діяльності та складанні календарних планів-графіків виконання робіт і контролюванні їх виконання. Воно передбачає розроблення системи стимулювання з метою заохочення ініціативи, участі в інноваційних змінах, обговоренні проблем, що виникають у процесі впровадження інновацій.

Ефективна система стимулювання інноваційної діяльності забезпечує зміцнення акцентів у системі мотивації персоналом.

В Україні, як свідчать дослідження провідних вітчизняних науковців, останнім часом показники інноваційної активності бізнесу значно скорочуються. Загалом частка підприємств, що впроваджують інновації скоротилася з 14,8% в 2000 р. до 11,6% в 2008 р., в той час як у Японії та США цей показник досягає 70 – 80%, а в країнах ЄС 50 - 70%. Подібна тенденція характерна і для корпоративного бізнесу, де показники скоротились з 16 % у 2005 році до 13 % у 2011 році [7].

Серед основних причини таких негативних тенденцій варто відзначити як проблеми макрорівня (в першу чергу, непродуманість державного регулювання інноваційної діяльності, неврахування ролі корпорацій у даному процесі, монополізація інноваційного середовища та ін.), так і проблеми мікрорівня – процес управління інноваційною діяльністю.

Так, якщо особливістю управління інноваційною діяльністю є забезпечення якісного прийняття рішень в умовах невизначеності й ризику, то успішному виконанню даного завдання вітчизняним корпораціям в більшості випадків заважає: створення необхідної організаційної структури, невідповідність та несистемність виконуваних функцій, переважання цілей короткострокового безризикового отримання прибутку довгостроковому і на інноваційній основі, переважання у процесі діяльності вирішення питань перерозподілу власності та економічної влади, а також використання стратегій користувача і імітатора інновацій на противагу новаторам та ін.

З цих позицій доцільно визначити, що в основу удосконалення управління інноваційною діяльністю корпоративних структур мають бути покладені такі завдання: сформувані і активно застосовувати принципи управління інноваційною діяльністю, визначити основні елементи механізму управління, працювати на основі перспективної (цільової) орієнтації, створити умови для координації діяльності всіх корпоративних учасників, створити систему комунікацій, сформувані відповідно до цього систему оцінки ефективності управління інноваційною діяльністю, формувати бази інноваційних проектів, брати активну участь в інноваційних процесі регіону, національного господарства, міжнародного інноваційного середовища.

Організаційну ефективність управління інноваційною діяльністю можна було б значно підвищити шляхом створення спеціальних підрозділів або структурних одиниць на постійній або тимчасовій основі, наприклад, таких як внутрішній венчур. Така адаптація організаційної структури великого підприємства до специфіки інноваційної діяльності сприятиме підвищенню її ефективності і результативності.

З метою забезпечення ефективності управління інноваційною діяльністю корпоративного бізнесу необхідно приділити окрему увагу формуванню ресурсів підприємства. Так, у ролі основних стратегічних ресурсів підприємства, які необхідні для здійснення інноваційної діяльності через

функції, можна виділити: інформаційні, матеріальні, фінансові, технологічні, трудові та енергетичні.

Доцільно також сформувати відповідні мотиваційні фактори інноваційної активності, оскільки від того, наскільки сприятливими будуть на підприємстві умови для реалізації інтелектуального, креативного потенціалу працівників, залежить отримання якісних і кількісних нововведень.

Виходячи з цього, завдання управління інноваційною діяльністю підприємств корпоративного типу на сучасному етапі може бути вирішене шляхом застосування адаптивних підходів і адаптивної моделі управління, яка будується на основі формування програмної траєкторії керованої системи на конкретний період часу і створення системи управлінських дій, що націлені на усунення дестабілізуючих збурень, які відхиляють керовану систему від програмної траєкторії

Адаптивна система управління повинна забезпечувати максимальну віддачу від ресурсів, що використовуються в процесі досягнення підприємством поставлених цілей з урахуванням можливих змін, викликаних нестабільністю економічного середовища. Система управління визначає ефективність управління підприємством, але в той же час істотно залежить від якості планових рішень. У свою чергу ефективність прийняття планів за умов фіксованої оргструктури підприємства істотно залежить від можливостей варіювання даними, що визначають області припустимих рішень, варіювання номенклатурою продукції, розподілом завдань і дефіцитних ресурсів, термінів випуску продукції, що визначається можливостями ринку.

Отже, управління інноваційною діяльністю корпоративних структур має здійснюватися, з одного боку, з огляду на потенційні можливості інновації у формуванні конкурентних переваг, а з іншого - з урахуванням інвестиційних можливостей компанії.

Висновки. Інноваційна діяльність означає процес створення, впровадження та поширення інновацій. А сама інновація - це кінцевий результат діяльності із створення і використання нововведень, втілених у вигляді удосконалених чи нових товарів (виробів чи послуг), технологій їх виробництва, методів управління на всіх стадіях виробництва і збуту товарі.

Управління інноваційною діяльністю є взаємодія об'єкту і суб'єкту інноваційної діяльності, що формують так званий інноваційний процес, реалізація якого характеризується трансформацією ідей у конкретні інноваційні продукти.

Особливість управління інноваційною діяльністю корпоративних структур полягає у співпраці керуючої системи та керованої системи і ефективного виконання усією сукупністю учасників корпоративної структури певних функцій: прогнозування, планування, організація, мотивування, контроль, орієнтуючись на них, здійснюється діяльність відповідних підрозділів.

Перелік посилань

1. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навчальний посібник. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2003. – 278 с.
2. Чухрай Н., Патора Р. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві: Підручник. – К.: Кондор, 2006. – 398 с.
3. Жукович І. А. Інноваційна діяльність в українській економіці. Сучасний стан та проблеми / І. А. Жукович, Ю. О. Рижкова // Статистика України. – 2005. – № 3. – С. 4–11.
4. Кокурин Д. И. Инновационная деятельность : монография / Д. И. Кокурин. – М.: Экзамен, 2001. – 576 с.
5. Хотяшева О. М. Инновационный менеджмент : учеб. пособие /О. М. Хотяшева. – СПб. : Питер, 2005. – 318 с.
6. Клепікова О.В. Інноваційна діяльність на підприємстві як об’єкт управління // Економіка транспортного комплексу. – 2009. – Вип. 14. – С. 71-76.
7. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент / Н. В. Краснокутська. - К.: КНЕУ, 2003. - 504 с.

Гавриш О.А., Круш Н.П.

**ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
КОРПОРАТИВНЫХ СТРУКТУР**

В статье проанализированы сущность инновационной деятельности, определение характерные черты управления инновационной деятельностью и раскрыты особенности управления инновационной деятельностью корпоративных структур в современных условиях.

Ключевые слова: инновационная деятельность предприятия, инновации, инновационный процесс.

Gavrish O.A., Krush N.P.

**FEATURES OF INNOVATIVE ACTIVITY KORPORATINIH
STRUCTURES**

The article analyzes the nature of innovation, determination of the characteristics of innovation activity and the features of innovative activity of corporate structures in modern conditions.

Key words: innovation enterprise, innovation, innovation process.
